

VASÁR NAP

Politikai, irodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap

Keztyü és kötszer készítésében specialista

Vitárius Sándor
a külföld első speciálistájánál tanulmányozott

orvosi műkötszerész és keztyüs mester

Debreczen, Szent Anna-utca 1. szám. Május 1-től az Alföldi tak. pénzt. épületében.

Szemüvegek és lorgnettek

rövidlátó, távollátó, gyengélátó és operált szemeknek. — Gazdáknak nélkülözhetetlen, kipróbált légsulymérők (időjelzők), mezel látcsövek, prismás látcsövek és hőmérők és minden optikai szakmába vágó cikkek legnagyobb választékban kaphatók

Fischer Jakob elismert szakértő lótszerésznel. — Debreczenben, Piac-utca 21. szám. Sesztina-ház

Jakab István nagykereskedése

a legnagyobb, legmegbízhatóbb, legdusabban felszerelt fűszer- és csemege üzlete Debreczen városa Csapó-utcai részének!

Kérjünk mindenütt

Ebesszéli

üditő ártézi forrásvizet

Tisztán és szénsavval telítve. Természetes hőforrás. Megrendelhető

Barna-u. 1. szám Telefon 216. sz.

A magyar szabadalmazott lópatkógyár r.-t. gépjavitó és szerszámkészítő ipartelepe

vizvezetési, csatornázási és közp. fűtési

osztályllyal bővített ki. — Minden e szakmához szükséges berendezési cikkekben nagyválasztéku raktárt tart.

Sándor Ármin

óra, ékszer, ezüst és drágakő raktára
Debreczen, Placz-utca 41. szám.

Eddig nem létezett olcsó árak!

Trnka Ferencz

Gép-, kazánkovács mőhelye, ártézi kútfurási vállalata, itató vasvályu gyári raktára, Debreczen. Telefon 576.

Vállal gazdasági gépek javítását, malmok és ipartelepek berendezését.

Ártézi és mély kutak furását. Gazdasági és községi kútszivattyuk szerelését. — Eszterga, gyalu és

gőzmalmi hengerek köszörülését és rovátkolását.

Szegecselésnélküli viz-tartányok készítését —

eltört géprészek forrasztását legújabb módszerint

Ajánlja gazdaközönségnek

itató vasvályuit Röltségvetéssel díjtalanul szolgálók

Wacha Róbert

ruhafestő, vegyítisztító,
gőzmosó és ágytollat-tisztító intézete

Debreczen, Simonffy-u. 55. sz.
Telefon 840.

Fiók üzletek:
Széchenyi-u. 6. Verbőczy-u. 14.
Varga-u. 35.

Fest és tisztít

mindennemű felső ruhát, csipkét,
függönyt, szőnyeget stb.

Gyászesetben áremelés nélkül
soron kívül fest bármilyen ruhát
feketére.

Festés, vagy tisztítás végett átvett
férfi ruhát szakember javítja,
s vasalja. Vidéki megbízások a
központoz: Simonffy-u. 55. sz.
alá intézendők.

A gőzmosó

megbízásait kiváló szépen, gyorsan
és pontos időre teljesíti. Csontkemény
és tükörfényű galért, kézelőt szállít.

Ágytollat

hőfehérre, fertőtlenítve tisztít, jutányos
áron. Ágytoll tisztítás
□ minden hétfőn □
Simonffy-utca 55. szám alatt.

Prelovsky András

elsőrangu katonai és polgári szabó
üzlete, bel- és külföldi szövetek,
valamint hadifelszerelési cikkek
nagy raktára. M. kir. államvasutak
szállítója.

Debreczen, Rossuth-u. 3.

Elvállal a legujabb szabásu és a
legnagyobb igényeket is kielégítő
katonai-, vasuti- és sport-egyen-
ruhák, polgári öltönyök, valamint
magyar disz- és viselőruhák; papi
reverendák, palástok, fővegek stb.
a legjutányosabb árak melletti el-
készítését. Gyászöltönyöket, vala-
mint vidéki megrendeléseket a
:: legrövidebb idő alatt készít. ::

Szép munkáért, :-:
versenyképességért
számos legnagyobb
:-: kitüntetés! :-:

menyasszonyi : ékszerek : ezüstneműek

legnagyobb
választékban

bámulatos olcsó árakon

Löfkovits Arthur és Társa

Magyarország legnagyobb
órás és ékszerész üzletében.

Fennáll:
30 év óta!

Előfizetési árak egész évre:

Helyben . . . 5 korona
Vidéken . . . 6 korona

Egyes szám ára 10 fillér

VASÁRNAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debreczen, Kossuth-
utca 8. szám alatt.

Telefon 505. szám.

Politikai-irodalmi-társadalmi-és-közgazdasági-hetilap

Főszerkesztő Dr. RÉVI NÁNDOR

Barázdák

A választói jognak kijelentéséről mély hallgatás. Nagyon optimistáknak kell lennünk, hogy valami komoly munkát várjunk e tekintetben a kormánytól. Szánalmas mentség bizony az ellenzékot okolni a választói jog kiterjesztésének a késéséért is. Az ellenzék! régóta tudjuk hogy a kormány szemében minden rossznak csak az ellenzék az oka. Világos tehát, hogy a választói jog reformját is az ellenzék késlelteti, amely megakaszt minden komoly munkát a parlamentben. Csak az a kérdés, hogy ezt a komoly munkát is komolyan akarja-e megcsinálni a kormány? Mert minékünk alapos a gyanunk, hogy a választói jog kiterjesztéséből akkor sem lenne semmi, (sőt nem is lesz) ha az ellenzék nem obstruálna.

Érdekes, hogy most, mikor Debreczen városa olyan gyorsan fejlődik és halad: fenekestől fel vannak benne forgatva az állapotok. Nem csak a nagy megújulásokkal járó természetes zavar ez; sokkal több ennél. Rámondhatnánk talán, hogy ez az állapot nagyon is zavaros. Egy nagy „zavaros”, amelyben — sokan halásznak. Sokan zúgolódnak ez ellen a zavarosban való halászás ellen: a zavarosban való halászás ellen olyanok, akik tisztességes meggyőződésből szolgálják a közérdeket, de még többen azért, mert ők is nem halászhatnak a zavarosban.

Kulturája van szép Debreczennek. Joggal követeljük, hogy egyetemi város legyünk. Az aztán bizonyos, hogy speciális, különálló, — mondjuk *debreczeni* kulturát fog terjeszteni, amitől isten őrizzen. (Ne a harmadik egyetemről, hanem a debreczeni kulturától.) Széles e Magyarországnak kevés olyan sötét városa van, mint éppen Debreczen. Tessék azt kérem elképzelni, a minap kijelentette Debreczen kulturatanácsnoka, hogy ő — füttyöl a sajtóra! És nem átalotta ezt e kijelentést Debreczen városának a tanácstermében a színügyi bizottság előtt megcselekedni. Miért? Mert a kulturatanácsos ur haragszik, hogy a sajtó nem méltányolja az ő nagy érdemeit a kultúra terjesztése körül. Szomorú kultúra, amit a mi kulturatanácsnokunk terjeszthet. És még szomorúbb az, hogy Debreczenben még mindig az atyafiságos viszonyok, sógorságok, komaságok döntenek el, hogy érdemes-e valaki például éppen a kulturatanácsoságra. A jelenlegi kulturatanácsnokot az predestinálta állására, hogy — mezőrendőr kapitány volt sokáig és pontosan, becsületesen felelt meg kötelességének, ami mindenesetre nagy érdem, hogy valaki Debreczen kulturális ügyeivel foglalkozhassék. Felfordított világ! A kulturatanácsosi székben mezőrendőrkapitány és a mezőrendőrkapitányságban kulturatanácsos ül. (Mert Boldizsár Kálmán ebbeli hivatottságát senki sem tagadhatja.) Talán ez nekünk Debreczenieknek így sokkal megfelelőbb!

Világbéke

A magyarországi szociálista párt érdekes plakátokkal árasztotta el a minap az egész országot: egy érdekes kidolgozása, a hadsereg ellen izgató reprodukcióval. Minálunk, ahol a szociálisták olyannyira áll szolgálatában az alacsonyabb, kisebb jelentőségű törekvéseknek, érdekesen kapott meg ez a szociálisták legnagyobb, legnemesebb eszméit hirdető plakát.

Igen, a szociálisták egyik legszebb, legmagasztosabb munkája: a militarizmus molochja ellen folytatott küzdelem. Harc a világbékéért! Világbéke — — Sokaknak, nagyon sokaknak hangzik furcsán és különösen ez a szó. A középkor véres és szennyes árnyai ólomsulllyal nehezdednek lelkünkre. Sokára, nagyon sokára fogunk teljesen megszabadulni ettől nyomástól. Vannak olyanok és ez elég szomorúan jellemző

mireánk, — olyanok, akik kételkednek ebben. Olyanok, akik abszurdumnak tartják a világbékét és utópiának a világbéke eszméjét. Huhognak a baglyok, nem mult el még teljesen az éjszaka. De ostobaság azt állítani, hogy nem lesz soha sem reggel.

Épp ilyen együgyűség kétségbe vonni a világbéke eszméjének a jogosultságát is. Ma még lehetetlen, de már holnap talán nevetni fognak rajta, hogy hogyan tarthattunk valamikor ilyen ésszerű, kézenfekvő és a józan ész által diktált dolgot — lehetetlenségnek. Így vagyunk minden emberi dologgal és így leszünk a nagy, világboldogító, szent világbékével is. A francia tudományos akadémia még nem is olyan nagyon régen, bátran kimondhatta, — hogy boldond, aki repül. És ugyanaz a francia akadémia most már hivatalos könyvet adott ki a repülésről, amellyel túlhaladta még a most már repülők fantáziáját is a jövő közeli repüléséről.

Tempora mutantur — — mondja egy elcsépelet és többször helytelenül, mint helyesen alkalmazott közmondás. Igen, változnak az idők. De mi, akik benne élünk, örökre egyformák maradunk: mindig megtámadunk, kétségbe vonunk minden merész, nagy újítást és mindig meghódolunk előtte. Emberek, mi — csak emberek maradunk.

A világbéke eszméje még csak most kezd terjedni. Nem remélhetjük gyakorlati alkalmazását, vagy csak az érte való erős, kiméletlen küzdelmet sem rövidesen. És azért a világbéke eszméje mégis győzni fog. És azért a világbéke mégis diadalmasan fog kibontakozni abból a ködtengerből, amely a mult, a középkor párázataiból sűrűsödött szinte átláthatatlanná. El fog oszlani egészen a sötétség. Eltűnnek a még kísértő véres árnyak. A népek felébrednek, öntudatra jönnek és távozó, nehéz álomnak fogják csak tartani a mult háborus borzalmaikat. De jól fog esni a jóízű kacagás, szivből jövő nevetés ezután a nehéz álom után: — amikor majd testet fog ölteni a világbéke és a testvéri szeretet malasztja tölti be a sziveket.

Mert elfog jönni egyszer a nagy tavasz, a nagy megújulások lázas tavasza és megfogja hozni ajándékul a boldogság, szeretet, egyetértés virágait a mai kicsinyes, civódó emberiségnek. El fog jönni ez a nagy tavasz és mi, akik várva-várjuk jöttét, boldogan gondolunk az elkövetkező szép időkre.

Az lesz a nagy március igazi idusa!

A TŰDÖVÉSZ

GYÓGYÍTÓSZERÉT FELTALÁLTÁK DEBRECZENBEN.
MOST MÁR CSAK AZ A KÉRDÉS: KI TALÁLTA FEL;
DEBRECZENBEN TALÁLTÁK-E FEL; — ÉS
GYÓGYSZERE-E A TŰDÖVÉSZNEK, AMIT FELTALÁLTÁK?

Vasárnapi levél

(Levél a szerkesztőhöz)

Érdekes levelet hozott szerkesztőségünknek a posta. Nagyon jellemző ez a levél egész Debreczen városára: érdekekes, mert mélyen járó, őszinte és egyéni szempontból kritizálja meg közállapotainkat és jellemző, mert aki írta, nagyon alaposan ismerheti a debreczeni viszonyokat.

Nem állítjuk, mert nem merjük állítani, hogy a levélíró teljesen tárgyilagos: de hogy figyelmes és okos szemlélő, az bizonyos. El kell ősmerni róla, hogy — igazán, vagy igaztalanul — de megfigyelései alapján beszél. Ezért, ha nem is egyezünk meg mindenben a levélíróval, szükségesnek és közérdekűnek tartjuk, hogy a levél nyilvánosságra jusson. Hányjuk meg, vessük meg: mi is az igaz benne; hiszen az igazság keresésében sohasem árt a tulbuzgóság. Ezért megbocsáthatunk e levélírójának is, ha talán itt-ott túl is lő a célon. Azt hisszük, hogy a nagyközönség épp olyan érdeklődéssel fogja olvasni ezt az érdekes levelet a Vasárnap hasábjain, mint ahogy mi olvastuk, a figyelmesen, nagy gonddal írt eredetiből. A levél különben így szól egész terjedelmében:

Tekintetes Szerkesztőség!

Mindenek előtt megakarom indokolni, hogy miért kerestem fel soraimmal éppen a „Vasárnap” szerkesztőségét. Tekintetes Szerkesztőség! Azt hiszem, hogy Önök jobban ismerik a debreczeni sajtóviszonyokat, — mint én. Nem akarom lekritizálni a helyi sajtót a „Pesti Futár” módjára, nem akarok túllőni a célon: azt azonban mindenki tudja Debreczenben, hogy a debreczeni sajtó két tisztességes organuma a kormánypárt kezében van; a harmadik, a végsőt vonagló öreg lap, szintén pártközlöny. Volna még egy elterjedt napilapja Debreczennek, amelyik bátran kimondhatná az igazságot minden tekintetben, mivel anyagilag független: ennek meg az a baja, hogy csak a legkritikábilis esetben meri bátran, férfiasan kimondani, — bizonyos tekintetben. Mert ez a lap épp azáltal lett anyagilag független, mert az volt az elve; hogy inkább jót, vagy semmit, mint komoly kritikát. Ami nagyon helyes üzleti elv, ezt nem is lehet megtámadni: bizonyos azonban, hogy a komoly sajtónak más, nemesebb hivatása is van, — mint mindenféle köz-, egyéni- és magánérdeket összeegyeztetni — üzleti szempontból.

Ezeket rövidesen előrebocsátva, azt hiszem, megindokoltam, hogy miért fordultam a „Vasárnap”-hoz. Figyelemmel kísértem e lap fejlődését megindításától kezdve. — A kezdet nehéz volt; erre vallottak az első számok, — hovatovább azonban mind erősebben kapcsolódik be a „Vasárnap” az életbe. Én a kezdet kezdetlegességében is nemes törekvést, önzetlenséget, részrehajlatlanságot láttam. Most is megvan a véleményem a „Vasárnap”-ról: ha már tovább nem is fejlődik, elvitázhatatlanul nagy szolgálatokat fog tenni Debreczenben, ahol ilyen szomorúak a viszonyok.

Tekintetes Szerkesztőség! Azt hiszem, hogy soraim a nyilvánosság elé kerülnek. Én tehát kijelentem, hogy minden, amit írok, az én igazi, belső, okokon és bizonyítékokon nyugvó meggyőződés. Ha a Tekintetes Szerkesztőség helytálló soraimnak: vasárnapról-vasárnapra felfogják cikkeim keresni a „Vasárnap”-ot.

Ez alkalommal nem akarok tárgyat választani, illetőleg nem akarok egy vagy más dolgot részletesen bírálni. Csak általánosan teszek egy-két megjegyzést a mi viszo-

nyainkra. Csak az irányt, a programot akarom megjelölni, amely irányban dolgozni óhajtok, ha a Tekintetes Szerkesztőség ezt nekem lehetővé teszi. Azt hiszem, szavam nem lesz egészen „pusztában elhangzott szó” — ez az erős meggyőződés vezet. Az írásnak az a célja, hogy tükröt tartson az egyén és a társadalom szeme elé. Ha kell, radikális eszközökkel is, — de javítson. És hol kell jobban javítani, ha nem éppen minálunk. A mi városunk most az átalakulások forrongó korszakát éli. Ilyenkor nagyon sok szenny és piszkot kevernek fel a hullámok. Erős embernek és jó fejnek kell lenni, aki el nem veszi a fejét. Annál érdekesebb ez a kavarodás, mert talán az egész Magyarország jelenlegi helyzetével parallel. A mi városunk most egy ország kicsinyített képe.

Ugy tűnik fel nekem, mintha már egy halomba volna rakva a sok szenny, piszok, botrányos löpőpor. Csak egy szikra kell — és kész az explózió. Jól tudjuk ezt mindnyájan, szeretnénk is minél előbb átesni a nagy katasztrófán: de senki sem vállalja a robbantás ódiumát magára. Bármenyire is kívánatos volna a purifikáció városunkban, senki sem meri megtenni ebben a nagy dologban az első lépéseket. Bevallom, talán én is gyávának, gyengének érzem hozzá magam. De szeretnék rá mutatni ezekre a tarthatatlan állapotokra: hogy amit egy ember meg nem tehet, azt több összefogott erő könnyen megcselekedhetne.

Ha a Tekintetes Szerkesztőség helyt ad soraimnak nagyon szívesen vállalkoznék erre kezdeményező munkára. Nem akarom tulbecsülni magam, — talán szerénytelenség — de azt hiszem, hogy munkámnak lesz eredménye. Adja az isten, hogy úgy legyen.

Spectator.

A végtelen*

György Oszkár

Sok ember él még — az én szememnek holtak.
Sok város, ország, túl völgyön és hegyen;
Férget, madárt is vágya, vágya vándoroltat:
Az én sírom is majd messzire legyen.

Járnék pusztákon, tengerekre szállnék —
De jaj, egyformán álom, álom és való;
Tenger, hegy, pusztaság: minden csak árnyék,
Fájó igaz — az álom jobb csaló.

Minden tied, ahova vágyad érhet,
Szíveden kopogtat a távol rémitő;
Mint óra, mely jelzi, hogy múlik az élet:
Hidd te is, hogy te vagy az Idő.

Te örömmel fészke, te odva haragnak,
Te köldöknéző, álmodó fakir,
Te vagy célja gögös akarataknak,
Költő, tudós, a te kezdeddel ír.

Nincsen rabság és nincsen rab a földön,
Mert minden lélek ablakában ül;
Te sem vagy rab, a te szobád se börtön,
Mindenki vágya mindig kirepül. —

* A jőnevű fiatal költőnek legközelebb megjelenő értékes kötetéből.

Telefon: **5-40. „MERCUR”** — összes rendszerű írógépek műszaki vállalat Debreczen, Telefon! Arany János-utca 2. szám. (Specialis javító-műhely.) **5-40.**
Gabelsberger rendszerű gyors és gépirászati szakiskola — „Adler” teljesen látható írású írógép kizárólagos képviselő Hajdu, Szabolcs, Szatmár és Szilágy-vármegyékre. — Copying Office gépiró másoló és sokszorosítási iroda. — Magyar gyártmányú írógép-szalagok. Főraktár hat vármegyére.

*A te szobád még más szobába nyílik,
Minden házból utcára társz kaput,
Utcaikon át mehatsz, akár a sárga,
Egyszer csak egy a tág mezőre fut.*

*Uj város hív és mindég int egy ország —
Tovább, tovább a nagy vizekre még,
Csillagokhoz, hogy fényük rád porozzák,
— S ha vándorkedvednek még több kellenék:
Oda, hol új világok fénye hirtik. —*

Mert minden ablak a végtelenre nyílik.

K. TÓTH MIHÁLY

**KULTURATANÁCSOS SZAKTEKINTÉLY MIN-
DENFÉLE KULTURÜGYEIBEN — A HOR-
TOBÁGYNAK.**

Fütyül a kulturatanácsos!

Ne tessék félreérteni: nem a puszták szabad ege alatt, a béresek, kanászok, kondások között, hanem Debreczen város színügyi bizottságában. Fütyöl! Elhisszük, hogy tud fütyölni. Ennyit csak megtanulhatott a Hortobágyon. Azt hisszük, minden szóbeszédnél ékebben jellemzi a mi kulturatanácsnokunkat saját kijelentése: Fütyölök én az újságokra! Tölem írhatnak, ami nekik tetszik. Támadásuk engem K. Tóth Mihályt nem érint. Fütyölök én a lapokra! Ez történt 1911 március 9-én Debreczen szab. kir. város kis tanács-termében, a színügyi bizottság ülésén. És elhangzott anélkül hogy a színügyi bizottság tagjai közül csak egy is mert volna tiltakozni a kulturatanácsnak botrányos kijelentése ellen. Teljes tudatában vagyunk annak, hogy sértés nagysága két tényezőtől függ: a sértőtől és a sértettől. A sértett itt az egész magyar sajtó lenne, a sértő pedig K. Tóth Mihály, aki véletlenül, igazán csak véletlenül — éppen Debreczen város kulturatanácsosa. Mivel a dolog így áll eszünkbe nincs a K. Tóth Mihály támadását visszautasítani K. Tóth Mihályt bármilyen nagy egyéniségnek tartjuk, azért megfogja engedni, ha abban kételkedünk, hogy ő a sajtót megsértheti. Ahhoz ő meg nagyon gyenge és bohó. A dolognak ezt a nevetséges oldalát eszünkbe sem jut tárgyalni, mi csupán arra akartunk rámutatni, hogy a világért sincs szándékunkba elégtételt kérni K. Tóth Mihálytól a sajtó nevében. A magyar sajtó erejét a K. Tóth Mihály fütyölése oly kevéssé érinti, mint például, hogy egy régi közmondással éljek: ha utjában a holdat megugatja egy kutya. —

Tehát csak hadd fütyöljön csak K. Tóth Mihály. Talán már egy sem fütyöl sokáig. Csupán Debreczen kulturájára jellemző ez az állapot, a mi kulturánkra, amelynek K. Tóth Mihály a képviselője, reprezentálója. Szép kis kultúra a miénk! Már nevet rajtunk az egész világ. A tekintetes kulturatanácsnok ur a Hortobágyon képzelettel magát, amelynek oly sokáig büszke fejedelme volt és képesnek tartja magát arra, hogy Vidor Marci „Az Éjszaka“ című darabját nem csak, hogy megkritizálja, de egész egyszerűen betiltsa az előadást. — Mikor ezért kérdőre vonják, mikor felelőssé teszik ezért a botrányért, amelynek Debreczent kitette, ország-világ, helyi és fővárosi lapok tárgyalván gunyosan ez esetet, mint jellemzőt a debreczeni kulturára: akkor K.

Tóth Mihály kijelenti, hogy „fütyölök a lapokra!“ És mi történi ezután: a színügyi bizottság tudomásul veszi a választ. Az egész ügyben ez a leglényegesebb. Szem-száj eláll és az ember haja égnek mered: de szólni nem tud ilyen dolog láttán.

A debreczeni színügyi bizottság határozata fényesen jellemzi a mi állapotainkat. Igaza van K. Tóth Mihálynak is, minek fütyölne ő a szellős Hortobágyon, mikor fütyölhet a jól befűtött tanácssteremben is, amugy hortobágyi módra. Hát csak fütyöljön kedves kulturatanácsnok ur, a sajtó is befűtött már sokaknak.

A szép asszony kalandja

Mikor a debreczeniek Pestre rándulnak

Nem mindennapi eset esett meg egy előkelő debreczeni házaspárral. Olyan érdekes a történet, hogy teljesen feleslegessé teszi a szereplő személyek életben viselt neveit. Nagyszerű mindenképen ez a kis pikáns história, nagy szerepet játszik benne a véletlen, meg aztán az asszony, az asszony — —

A történetünk asszonya javakorabeli szépség, delén a legveszedelmesebb kornak. Pompás termetű, szoboridomu, pirosajku, babaarcu és éjfélete szemű asszonyka. Egy szóval fejedelmi asszony. A férjen már sokkal kevesebb jellemzni való dolgot találunk. Egyszerű, sablonos férj, az előkelőség és hivatalos tekintély minden banálisságával megáldva. Nem is pazarolunk rá több szót, hanem áttérünk a történetre.

Történt, mondom, hogy a házaspár, akik legszebb boldogságban éltek mindezideig, (tanuk a megbízható rokonok, ösmerősök, — no meg a házbeliak) egy szép napon rövid időre elváltak egymástól. Az asszonykának ugyanis eszébe jutott, hogy megkérné már látogatni a pesti rokonait. A férj, a jól nevelt férjek mintájára boldogan bocsátotta utnak a feleségét és — rendezett idehaza a vigcimbora között egy-két pezsgős estét, hogy ne mondjam éjszakát. Az asszonyka nagyon elégedetten tért Pestről vissza. Állítása szerint pompásan mulatott. Meg is ígérte a férjének, hogy ezután nem fogja elhanyagolni a pesti rokonokat.

Állt is a szavának. Valahányszor unatkozott: kész volt a tervvel — Pestre rándult. És utóbb egyre gyakrabban rándult Pestre. A jól nevelt férj pedig boldog volt az ilyen pesti látogatások szalmaözvegysége alatt.

Egy szép napon a szép asszonynak ismét hevesebben lüktetett a vére; valami édes bizsergést érzett lábcskájában és — ismét Pestre rándult. Régi közmondás mondja, hogy a korszó addig jár a kutra, amíg el nem török. A korszótörés bekövetkezett az asszonyka legutóbbi pesti utjával. Történt ugyanis, hogy a férjnek hivatalos ügyben ugyancsak Pestre kellett utazni — éppen amikor a felesége is fent volt. No, de nem azért volt ő jól nevelt férj, hogy ne segítsen magán! Dehogy is kereste fel azokat a pesti rokonokat.

Hivatalos dolgainak az elvégzése után a férj uram természetesen „szórakozni“ akart. Ugye, hogy csak természetes, hogy a szegény vidéki, ha egyszer felkerül Pestre, szórakozni is szeretne. És hol szórakozhatik jobban az ember, mint éppen Pesten. Nehéz pénzekkel és könnyű hölgyikével ellátva — felkereste az éjjeli mulatók egyik legjobb hírű helyét: elegánsan, egy bájos és könnyű kís nővel a karján. És óh, csodák-csodája, kit talál a jóhírnevű mulatóhelyen? Gáláns urakkal pezsgőzött, a legpompásabb, legszebb helyzetben (amit ugyan nem mondhatok éppen a legerkölcösebbnek) — a saját felesége.

— Függöny —

Molnár Testvérek

varrógép, kerékpár, grammofon és
lemezek legnagyobb raktárában

Debreczen,

Egyháztér 3., a nagytemplom mellett.

Író angyal védjegyű Eufon tölcsernélküli. Pathé tünélküli beszélőgépek és lemezek kizárólagos képviselője.
Telefon 727. Kedvező fizetési feltételek! Szolid kiszolgálás! Külön technikai osztály és javító műhely! Telefon 727.
Villanycsengő berendezését, évi jókarban tartását elvállaljuk.

(A történetnek további részével nem akarom untatni a tisztelt publikumot: azt kinek-kinek saját fantáziájára bízom. A történeti hűség kedvéért azonban kötelességem megjegyezni, hogy a pompás, pezsgővérű, fejedelmi asszony és a jól nevelt férj: amint az annak rendje és módja — boldog házasságban élnek, egyetértésben, szeretetben. És az asszonyka már nem is rándul föl Pestre. Hiszen, ha nincs Pest, Debreczen is elkél — —)

A színház

(A Leányvásár bemutatója) A Jarnó-féle operettek csak nagyon harmadrangu csillagok a letűnő operette világ elhomályosodó egén. Lágy, émelegős, a karzati publikumnak talán „fűlbemászó“ muzsika, amiben nincs egy csöpp eredetiség, egy csöpp invenció: csupa érdektelen, sablonos, unalmas és banálisan fárasztó akkordok. A muzsika émelegős terjengéséből nincs amin megpihenhetne a hallgató. Megmegüti a fülünket egy-egy érdekesebb zeneszám és utána mindjárt azon kezdünk gondolkodni, hogy hol hallottuk ezt valamikor. De ez a megismerés, vagy visszaemlékezés nem kellemes: inkább fárasztó; azon is gondolkodik az ember, hogy a muzsikusi micsoda bámulatos szorgalommal igyekezett ezeket a régi motívumokat felismerhetetlenné tenni. Ez az akarás, ez a neveléses erőlködés kínos. A zeneileg képzetlenek természetesen nem esnek át ezen a torturán. Ők persze kritika nélkül „elhiszik“ az első hallásra a behizelgőnek látszó akkordokat. Ez a mágyarázata, hogy a Muzsikuleány Debreczenben nem bukott meg, noha Budapestnek még legkevesebb művészi érzékű, harmadrangu színházát sem elégitette ki. A szerző mindenáron bájos és romantikus akart lenni, nem ő rajta mult, hogy ezt nem érte el, hanem a tehetségén. A Muzsikuleány éppen olyan kvalitású, beállítású, „composicióju“, akár a hozzá még cimben és hasonló Erdészleány Jarnó megismételte és bizony elég rosszul, az előző operettjét. A librettó is éppen olyan jámbor, sablonos operette-hülyeség, mint a zsáner 75 százaléka. Egyetlen „eredetisége“, hogy eleven szamarat és kocsit meg lovat visz attrakcióképpen a színpadra. Ez a szamar nyomja rá bélyegét legigazabban az egész darabra. A szereplőkre igazán nem lehet kifogásunk: jóakarutakat és buzgóságukat szívesen elismerjük. Munkájuk eredménye, hogy a Muzsikuleányt megnézte egy párszor a debreczeni közönség.

*

(Opera előadás.) Sokszor hangoztatják, hogy nincsen opera előadás a debreczeni színházban. Hát mi most egész bátran kimondjuk, hogy nem is érdemel a debreczeni közönség opera előadást. Megtörtént és ez nem a csodák csodája, hogy Puccini hatalmas operája üres ház előtt adatott a debreczeni színházban; dacára, hogy az előadásnak meg lehetett volna a vonzóereje, hiszen Zilahyné először lépett fel a darabban hosszú betegsége után. Az előadás is megfelelt volna a debreczeni igényeknek, de úgy látszik, hogy itt opera előadást absolute nem igényelnek. Akik megnéznék egy operát, azt sem élvezetből, hanem kötelességből teszik, hogy ugymondjam: legtöbbször csak társadalmi konvencióknak hódolnak. Csak ilyenkor látjuk, hogy milyen alacsony fokon áll Debreczenben zenei kultúra és milyen kevés itt az igazi zeneértés. A zenét magáért a zenéért csak keveseknek adatott meg, hogy szeressék. A Tosca üres ház előtti előadásban pedig sok gyönyörűsége telhetett a zeneértőknek. Zilahyné tüneményes hangja új és pompásabbnál-pompásabb színekben gyönyörködtetett. Torma Zsiga érces, behizelgő tenorja is szívekhez szólott, csak most sajnáljuk igazán, hogy nemsokára elveszti színházunk ezt a kitűnő erejét. Horváth Kálmán is elemében volt: erős, drámailag értékes játéka tökéletesre emelte az este szokatlanul szép és erős baritonját. Tosca üres ház előtti előadása azt hisszük, hosszú időre elveszi a kedvét Zilahynak ahhoz, hogy új operát adjon a debreczeni közönségnek. És valjuk be ezt teljesen meg is érdemeljük.

A szalag királynál

szallag, csipke, kesztyű, ridikül, arcfátyol, harisnya és párisi újdonságokból állandó nagy raktár

Vida Miklós

nődivatáruházában, Városháza épület.

Debreczen dicsérete

Mindég dicső és hatalmas város voltunk — —

Panaszkodni, pörbeszállni: soha-soha nem volt okunk.

Azt hiszem, hogy mostanában ez már talán nem is vitás.

Tovább megyünk és haladunk: lesz Hortobágy hasznosítás.

Lesz, azaz pardon, itt van már az új villamos,

Meg lesz hamar a kanális; a kanális, amit elmos

Egy-két nagyobb záporosó — — —

Minket ám ez dehogy búsit. Üsse a kő!

Búsuljon a Magistrátus, hiszen elég nagy a feje.

A bökkenőt közöttünk, soha senki meg ne lelje.

Hadd fürödjék tejbe-vajba; éljenek mint hal a vízbe,

Jól intézik a sorsunkat, megmutatták már sok ízbe.

Gáncsot, avagy megrovást közülök senki sem kapott,

Csak haladjunk így előre, lesz még szebb is ez állapot!

Rövidesen rendbe szedik a városi adókönyvet,

Szegény izzadó polgárság, dehogy sirsz már te több könnyet.

Óh Debreczen, te gyönyörű, erkölcsös, puritán város,

Már mi reánk én azt hiszem, ugy sem lehet semmi káros.

No, ha talán azt mondanánk, késik még a vízvezeték,

Ne busuljunk, vizikigyó van itt igyis-ugyis elég — —

Lesz minden szép és nemes dolog hamarosan nálunk,

Napról-napra egyre jobban, egyre fényesebben állunk.

Piacunkon álldogálnak palotáink hosszú sorba,

A városnak többi része, hadd füladjon a nagy porba.

Minek ilyen ostobaság: kell is nekünk a kövezet,

Hiszen debreczenieket, minket, az úristen nagyon szeret.

Ad majd esőt, oly nagyokat, akár csak nagy panamákat,

Minek becsület manapság, hogyjuk ezt az ősapáknak.

Azért virágozik, fejlődik és halad ugy ő-Debreczen,

Lesz minden, mit szívünk kíván, itt a harmadik egyetem!

Ha csak ez is véletlenül bele nem fulna a porba.

No, de akkor bánatunkat beléfojtjuk finom borba.

És ha elfogy minden pénzünk, lesz még mindig bőven hitel,

Nem kell félni, van igazság! Az ügyészség dehogy visz el!

Nem kell Amerika nekünk, Abbáziába rándulunk.

Hogyha tisztességes a sáp, félni akkor mért voln' okunk.

És ha beitt aztán végre, igazában egy panama,

Lesz akkor bőven dohány, meg afféle jó Havanna.

Nincs ennek csatorna szaga. És az özön víz sem visz el.

Nem büntet meg a jó isten. De a pincék telve vízzel. — —

Lesz, azt hisszük elég hamar, lesz város-takarékpénztár,

Csak ez az átkozott kormány, óh csak hadd bukna meg ez már!

Ez akasztja meg a dolgot. Lesz szigorú erkölcsiségünk,

Hogy ezt szépen ápolhassuk, modern lesz a rendőrségünk —

Óh szép város, dicső város!

Milyen boldogok vagyunk mi már most.

Mert utólag im bevallom: ami rossz, azt én koholtam

Csak, rémitő példaképen: hisz mindig rosszmájú voltam.

De most ime elősmerem: lesz nagy-Debreczen — a holdban!

Csak azt hiszem, egy nem vitás:

Kéne egy kis tisztujtás!

Sigma

Debreczen vízikigyói : a csatornázás és vízvezeték

Sok szó esett már a csatornázásról. E tekintetben már teljesen tisztán lát Debreczen közönsége. Teljesen reálisan áll előttünk a tény: a legdrágább magánvállalat is 4—5-ször olcsóbban képes dolgozni, mint a hires, városi csatornázást végező („többféle előnyös szempontból“) Fried és Adorján cég. Felesleges volna erre rámutatni, meg aztán már eső után késő a köpenyeg. Bizonyos, hogy a csatornázás az egyik hatalmas vízikigyója Debreczennek, amelytől már meg sem menekülhetünk. Kiszolgáltattuk neki magunkat: most várjuk türelmesen, mikor lesz piócaként telve vérünkkel. Ha majd nem tud már belőlünk több vért szívni — akkor leesik magától nyakunkról, amelyet pedig most erősen fojtogat.

A vízvezetési vízikigyóról sem akarok beszélni. Hiszen „szakértők“ nyilatkoztatták ki, hogy lesz víz. Illetőleg van víz. (Hogy hol van, azt természetesen nem mondták.) Csak szabadítsuk rá még jobban magunkra ezt a már reánk kapaszkodó vízikigyót, amely szintén nyakunkra fog nőni. Mert az eddigi rengeteg áldozat, amit a Törs és Ormai cég a Köntösgátba beléfurta, az még mind semmi. A java majd ezután következik. Jó lesz, ha résen leszünk és nem engedjük, hogy még jobban hatalmába kerítsen bennünket. Mert azoknak, akiknek kötelességük volna a figyelem, ugylát-szik eszük ágában sincs ilyesmikkel törődni. Hiszen van a városnak elég pénze!

És mennek a dolgok szépen rendbe-sorba. Emlékezzék csak vissza Debreczen polgársága: mi mindent ígért a Magistrátus az első nyolc milliós nagy kölcsön felvételénél! Csatornázás, vízvezeték, egyetem, kulturpalota stb., stb. — mind bele voltak ebbe véve, sőt alaposan ki is kerekítettük az összeget 8 millióra. Az első nagykölcsön elfogyott, a második, harmadik és istentudja hányadikra lesz szükség, hogy csak az első kölcsön keretében felvett beruházásokra fussa! Mert mi lett az első nagykölcsönrel? Nézzünk csak egy kicsit szíjjel: céltalanul, vagy haszontalan dolgokért dobáltunk ki milliókat. Csatornázás, villamos-telep, kórház, egyetem, villamos, vízvezeték: tessék csak körül nézni egy kicsit: milyen állapotban vannak ezek a fontos közügyek!

No, de nem is akarjuk ezt folytatni. Azt hisszük már nemsokára fel fog nyilni Debreczen polgárságának a szeme. Mi most még csak egy nagyon érdekes dologra szeretnénk felhívni Debreczen polgársága figyelmét. Senkinek sem jutott még eddig eszébe, hogy van egy érdekes közgyűlési határozat a csatornázás és vízvezeték ügyében. *Juhász Ignác* városi bizottsági tag indítványára ugyanis egyhangulag elhatározta a közgyűlés, hogy költségkimelés szempontjából, meg aztán mivel kár volna a várost két izben ostromállapotban tartani: hogy tehát a csatorna és vízvezetési csöveket egyszerre kell lerakni Debreczen városában. Eleget tettek-e ennek az okos határozatnak?

Mutatja a példa. Most már csak az a kérdés, hogy kik játszották ki ezt a közgyűlési határozatot, avagy kinek állott jogában ezt a határozatot megváltoztatni? Mert ennek az ügynek a tisztázása nem csak minden debreczeni polgár, hanem az intézőség érdeke is egyuttal.

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT

GYENGE LÁBON ÁLL, TAGOK NÉLKÜL
ÁLL, FEJ NÉLKÜL ÁLL, — AZÉRT MÉ-
GIS VANNAK OLYANOK, AKIK AZT
MERIK ÁLLITANI, HOGYROMBADÓLT.

Erzsébet bolondja

Irta Patrubby Olivér

Egy történelmi dráma vázlatának részlete

Erzsébet: (Hunyadi kezét melegen szoritja, elfogódottan) Te hü, te hü . . . mesterem . . . Köszönöm . . .

Hunyadi: (Megdöbbenve néz Erzsébetre) Nagyasszony . . .

Erzsébet: (Megremeg, elengedi Hunyadi kezét. Zavartan süti le szemeit, azután félénken pillant fel reá, kegyesen bólint.)

Hunyadi: (Meghajol, el balra.)

Erzsébet: (Az erkélyre megy, utána néz, elmerengve, keserűen) Nagyasszony — Eh!

Bolond: (Erzsébetet utánozva) Nagyasszony.

Erzsébet: (Felrezen, undorral néz végig a Bolondon) E vakmerőség . . .

Bolond: (Kacag) Jobb társaságban leszel, mint előbb . . . Mert, ha szörnyü, néha édes kincs a gondolat . . . csak az bolond, ki el tud menni rajt' . . .

Erzsébet: (Megdöbbenve néz rá.)

Bolond: Hogy megijedtél . . . Oly szörnyü volt a gondolat? (Farkasszemét néz Erzsébettel.)

Erzsébet: (Megvetően) Nyomorult . . .

Bolond: Jó! — Tudok egy mesét . . . Fordított mese . . . A vakmerő sast üldözte a — szelid galamb. S hogy meg ne értse titkolt szándokát — a sas; de, mert el soha sem érhetné — a galamb, két-ségbesve — gondolt merészet és nagyot — a galamb s az első fordulónál, amint közel jutott hozzá — a galamb; — feléje grugruzott egy szerelmi szózatot: a galamb.

Erzsébet: (Idegesen kacag.)

Bolond: No végre! Kacagsz! — Kacagsz te jó, te édes, jó királyném . . . s ne rontsa jó kedved, hogy van udvarodban más is . . . ki nem du-vad gyanánt cserkészget, hanem, miként a — pók . . . ki-ve-ti a há-lót . . . s ha megfogta a méh-Királynőt! — félve jó ki buvó szögletéből . . . szorosbra füzi szálaít körülte . . . és aztán . . .

Erzsébet: . . . aztán?!

Bolond: . . . kiszívja vérét!

Erzsébet: Ha! Undok szolgál!

Bolond: Ah?! Azt hittem, szeretsz! hisz egy a rangunk! Koronád annyit ér, mint ez la, ni! (Csörgősüvegét feldobja.)

Erzsébet: Megkorbácsoltassalak?!

Bolond: (Ruháját nézegeti) A por fiát disziti: így poros. — Ki kell porolni! Hátha visszatér gazdája a porba, amelyből alkot-taték! — Látod, tegnap is, mikor hazádról egyet s mást meséltem, — te felbőszülten úgy itéltél: „Korbácsot neki!“ — Megcsókoltam a korbácsot sok áldást osztó kezéd nyomát, — míg vérezett e durva sziv — s elkérgesült tenyér . . . Könnyezel? (Meghatottan néz rá, aztán sirva kacag) Kacagj . . . nézd . . . kacagok én is . . . A vér kevés volt . . . szánni érdemetlen . . . (Kiveszi zsebéből a korbácsot, megcsókolja) De ime, átadom . . . Nem ért a por ahoz, hogyan használja vére ellen . . . Bár az, ki fölötté . . . trónon ül . . . csak oly por, mint e . . . rongy . . . A vércse, varju, holló, saskesely sirján csak úgy ríkölt, miként a koldus utszélien elhagyott sirgödrinél . . .

Erzsébet: (Megrendülten) Értem bölcseséged . . .

Bolond: Megértetted? . . . Nem volt bölcsesség . . . A bölcslet meg nem érti senki, (komoran) senki . . . Azt mondja rá a nagy világ: bolond . . . Tudom magamról . . .

Erzsébet: Különös vagy. Így beszélni sohasem hallottalak. Mi bánt? Mi a célod? Komoly beszédet . . .

Bolond: És — szabad lenne ez a — trón zsámolyánál?

Erzsébet: (Meredten néz rá.)

Bolond: (Szünet után suggestiven) Itélt a bíró — és a bölcs ítélet: kerékbe törni rendelé a bünöst . . . Nem jó megtudnod, hogy mi büne volt, — hisz meghasadna gyöngé nő szived . . . Mert oly bünért lakolt, mely általános, ha *ur* az *egyik* és *szolga* a *másik*, de ott, de ott, hol egyenrangú fél mindakettő s szent esküvel pecsételt szent kötés alapja minden jognak és kötelességnek: oly csodás . . .

Kovács Gyula és Társa női divatterme Debreczen, Fötér 55. Hungária mellett ::

Női felöltők, divat bundák plüsch és szörme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák, Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek, divatszinekbek. **Csipke, selyem és szövet blousok dus választéka.**

Alkalmi vásár leszállított legolcsóbb szabott árák mellett

Erzsébet: Miféle bűn lehetne az?

Bolond: (Szánakozóan bólongatva néz rá) A magyar Szent Koronára vágyó királyasszony nem tudja azt... (Hirtelen megragadja Erzsébet kezét, magához vonva, a trónra mutat) Nézd a trónt! Nem látod: ravatal?!

Erzsébet: (Sápadtan) Ah!

Bolond: (Kacagva) Meg van hozzá minden, ami kell! Fáklyák! pajzsok! korona! feszület és bibor lepel! S akad mindég valaki, akit rajta oly tisztelet és félelem övez, mint a halottakat!

Erzsébet: Nem!

VECSEY FŐJEGYZŐ

MEGGYÖNGÜLT EGÉSZSÉGÉT ABBÁZIÁBAN
IGYEKSZIK HELYREÁLLITANI. VAJJON A BE-
TEG VÁROSI PÉNZALAPOKAT KI FOGJA A
TÁVOLLÉTÉBEN GYÓGYITGATNI?

Megindul, megindul

a debreczeni villamos.

Amiben olyan sokáig senki sem bizott, amit senki sem remélt végre be fog teljesülni! Megindul a villamos. Van okunk örvendeni, hisz a villamos létezésének a pusztá ténye már nagyvárosias jelleget kölcsönöz Debreczennek. Még nagyobb okunk volna az öröme, ha a villamos megindulásában lenne köszönet. Sajnos azt hisszük, hogy alig lesz benne több hasznunk a villamos megindulásából, mint hogy ezentúl eldicsekedhetünk vele: Nekünk is van villamosunk!

Azt hiszem, hogy ezért még magáért nem érdemes a városnak olyan rengeteg áldozatot hozni, — hogy csak villamosunk legyen névleg. A multkor nagy hühöröl vettünk hirt. A villamosunkat felépítő mérnök dicsérte fel sok nagy-képűséggel saját alkotását. Nem akarjuk ezért megróvni, az öndicséret igazi mivoltát sem akarjuk a fejére citálni — azt hisszük inkább a vállalattól izléstelenység, hogy erre a felolvasásra, vagy inkább öndicséretésre alkalmat adott.

Nem is tettük volna különben szóvá az egész ügyet; de ha vállalat bujtatja ki a szeget a zsákból, akkor kötelességünk kimondani, hogy a debreczeni új villamos építménye ócska, hibás és férc munka. Szakértő sem kell hozzá, tessék csak megvizsgálni akármelyik józan ítélőképességgel bíró embernek. Nem is szólva a vágányok botrányos mivoltáról, közveszélyességétől, rondaságától — csak azt jegyezzük meg, hogy a mi felsővezetékünk valósággal szörnyszülött! Nem négyes, de egyszeres biztosítékot sem nyújt. Szedett, vetett oszlopai, kusza drótjai, ócska és izléstelen felszerelése pedig egészen elrondítja városunk nagy részét. Így állunk az úgy feldicsért, legnagyobb szakemberek által épített villamos vasúti építményekkel.

Hát a forgalom legalább pótolni fogja ezeket a hiányokat? Legalább lesz jó összeköttetés — bizonyára azt gondolja az olvasó. Oh dehogya kérem; kevéssel, vagy alig lesz jobb az állapot mint ezelőtt. Tessék csak elgondolni — összesen csak 18 motoros kocsit fog járni Debreczenben.

Ezek fogják lebonyolítani az anyira feldicsért villamos forgalmat, a Hatvan-, Csapó- és Kossuth- utcai szinte vég nélküli hosszú pályák forgalmát. Tizenhét kocsit! Szomorú eredménye ez a mi villamos vállalkozásunknak.

A Kossuth-utcán például most jár a lóvasúti kocsit a piactól a nagyhidig és egy a nagyhídtól a vágóhidig. És

mit fog hozni az új villamos: az egész város smét csak három kocsit jut. Tessék most megmondani, mit nyer a villamossal Debreczen. Renumét és a renuménál alig többet valamicskével. Azt a kis többet nagyon szépen megfizeti Debreczen városa busás szubvenció alakjában a vállalatnak.

Természetesen nem eddig van a dolog. A város csak bizonyos kikötések mellett biztosította ezt a támogatást a vállalatnak. Pontosán és lelkiismeretesen kell megvizsgálni, hogy mennyiben tesz eleget a vállalat ezeknek a kikötéseknek. Szakemberrel (nem csak címzetessel) kell felülvizsgáltatni az egész dolgot. A Debreczen—nagyvárad vasút becsapása óvva intő példának álljon előttünk, ne hogy a saját villamosunkkal is megjárjuk és közérdek helyett a vállalat érdekeit szolgáljuk és támogassuk az adózó polgárok keserves filléréivel. Elő tehát azzal a pontos és lelkiismeretes felülvizsgálattal! Szívesen fizet és hoz áldozatot Debreczen áldozatkész polgársága, — de legalább legyen miért. Legyen legalább már egyszer látszatja a most megindult nagy áldozatkésznek!

Egyéniség a művészetben

Irta Debreczeny Lili

Két ellentétes szellemi tényező irányít minden emberi törekvést: a közösség és az egyén. Amióta csak eszmélni tud az emberiség s amíg csak uralkodni fog, ez a küzdelem meg nem szűnik. A művészetben is ott találjuk, a mostaniban talán még szembeszökőbben, mint a régiben.

Közösség felé való törekvés több alakban, irányban nyilvánul. Tradíciók első helyet juttatnak az általános embernek. Régi törekvése volt a művészetnek, hogy az embernek általános, örök jellemvonásait felszínre hozza. Magát az embert megalkotni sárhoztapadó és magas-tos tulajdonságaival együtt végcélja minden szellemi tevékenységnek.

Közösség elve érvényesül a modern kultusz fejlődésében is, mely szintén ez irányba haladásra készíti a művészetet. A természet-tudományok óriási fellendülése, a közlekedési eszközök, a technika vívmányai általában az egész nyüzsgő, zakatoló élet közelebb hozza az embereket s a közelség mindig nivelláló hatást mutat. Hasonló feltétel, hasonló gondolkodást teremt. Közös gondolatok a művészet irányát is megszabják.

A társadalmi fejlődés is arra törekszik, hogy az emberek közötti gazdasági különbségek kiegyenlítődjenek, illetőleg más alapon történjenek a társadalmi berendezkedés. Ez a körülmény is hozzájárul a művészet nemzeti és egyéni sajátosságainak elsimitásához.

Ezzel ellentétben az egyéniség elvének érvényesülése a művészi alkotásokban, azon vonásokat juttatja kifejezésre, melyek csakis az őket megalkotó költői géniusz sajátosságai. Ez az elv első pillanatra s ily élesen körvonalozva talán merevnek, természetellenesnek látszik. Felületesen itélve a dolgot, a művészet így minden szociális alapot nélkülözve, nem lenne társas, az egész emberiségre kiható szellemi mozgató erő, tulásba hajtása lenne az a l'art pour l'art elméletének. Tekintetbe kell azonban vennünk, hogy az igazi lángelme, aki fölülte áll a divatbálványok színvonalának, vagy a szélsőségek abnormális tulkapásainak: az élet sok olyan rejtett szépségét fedezheti fel s juttathatja kifejezésre, mely csakis benne nyilatkozik meg, amely mellett a többi ember nélkülülé csukott szemmel haladna tovább. Vannak az életnek tehát rejtett szépségei is? Nemcsak az a szép, ami egyszerű s minden ember megért és élvezni tud? Régebben a művészeti szépségnek csak ezt a meghatározását tartották jogosultnak. Ma azon az állásponton vagyunk, hogy ez csak egyik iránya, egyik kinyilatkozási formája a művészi szépségnek s természetesen a legáltalánosabb érvényű. Figyelembe kell azonban vennünk, hogy az emberek nem egyenlők lelkitartalom tekintetében. Választó fal elsősorban is az intelligencia különböző foka, továbbá az értelmi elemek tulsulya, szemben az ér-

**LINOEUM
ÁRUHÁZ**

Haász Lipót
Piac-u. 49. Telefon 644.

Ott szerezheti be legolcsóbban
sárczipőjét.

zelmiekkel. Azután objectiv szempontból: a nem, a kor, társadalmi állás és a környezet. Különböző fokozatok izlése más és más.

Vajjon tagadni lehet-e azért valamely mű szépségét, mert az egyik vagy másik csekélyebb lelkitartalmu ember előtt rejtve marad?

A nagy egyéniség az élet számtalan jelentéktelennek látszó tényezőjét újabb művészi eszme kifejezésére használja fel. Az egész emberiség közkincsévé teszi ezáltal, legalább is gondolkozásra készítet, s a hasonló gondolkozás valószínűleg eljuttatja az embereket a szépség megértéséhez. Az egyéniség így kapcsolja egybe az emberiség különböző rétegeit, új, egyéni eszme által. Tulajdonképen tehát nem elválasztó, de összekötő társadalmi kapocs az egyéniség elve a művészetben.

Csak a legújabb időkben fedezte fel teljesen az ember saját magát. Csodálatos, hogy azt, akivel az ember születésétől haláláig legrejtettebb, legtítkosabb pillanatait megosztja; most kezdi némiképen megismerni. Most kezdi egyenkint lassan-lassan meglátni. Ni, ni, ez az arc, amint besugározza egy derű, vagy beárnyékolja egy bánat; ez a kéz, amint végig simit valakit, vagy valamit, ez a szem, amint elborítja a könny, ez a száj, mikor egy eddig még ki nem mondott érzés csuszik ki rajta, — igen, ez az egész alak, ez rokon velem, ez nekem ismerősem. Barátom, vagy ellenségem. Lélektanilag könnyen magyarázható, hogy csak most jött erre a dologra rá az emberiség, most szellemi energiájának tetőpontján, a férfi korban. És mégis csodálatos. Mikor valami újabb gondolat tulajdonunkká lesz, mindig megfoghatatlan, hogy eddig azt nem ismertük.

Szubjectiv egyéniségeknek egy témájuk van: önmaguk. Ez a téma elég egy emberi életre. Az egyén lelki élete folyton fejlődik. Fejlődésnek feltétele a változás. Annyi változáson megy át az egyén egy életen keresztül, és schasem fogja magát ismétlni.

Pedig a tárgy ugyanaz, az az élet újabb és újabb vonatkozásal, szemlélődés mélyülése, külső körülmények változása és a társadalmi fejlődés kifürkészhetetlen variációkat hoz létre a lélekben. A művészi alkotó erőnek tulajdonképen egyszerű a dolga.

Másolás. — Egyéniségének fejlődési fokozatait lemásolja papírra, kottára, vászonra, vagy belelopja a márvány hideg és büszke anyagába. Az anyag élettelen ellenálló ereje megtöri az élet tűzpiros lehelletére.

Egyéni eszme mindig megdöbbenőleg hat a tömegre. Mit akar ez? — mondja a könyveket vásárló közönség. Anarchiát? Világelfordulást? vagy egyszerűen ostobaság az egész? Ebben állapotnak meg legtöbben és legtöbbször. A nagyképű és méltóságos kritika felteszi a szemüvegét és dühös lesz. Hogy meri valaki az ő kitaposott, kényelmes ösvényét ennyire szétronálni, hogy meri a konvenciók bilincseit darabokra tördelni? Ezt ugyan nem gondolja és nem is mondja, de a cselekedeteinek mindenesetre ez a titkos rugója.

Akik nemcsak olvasni szoktak, hanem gondolkozni is azon, amit olvasnak, azok egyelőre nem szólnak semmit, az időre bizzák a kritizálást. Vannak, akik egyszerűsítik a dolgot. Azért, mert új és nem ők találták ki, reá dobják a követ. Ezek a művészet vaskalaposai. Vannak, akik csak azért, mert új, — lelkesednek érte. Tüzelnek, hangoztatják, imádják, követik, tulzásba viszik, irányt csinálnak belőle és legtöbbször meg sem értik.

Lehet az az eszme jó, lehet rossz, de a folyamat mindig egy. Az idő, ez a legigazságosabb kritikus mindenkit és mindent eljuttat a maga helyére. Szűrőjéből kipergeti a kavicsokat s a benne maradt gyöngyöt beilleszti a fejlődés láncszemei közé. A művészi egyéniség mindig uttörő. Néha öntudatlanul, néha tudatosan, de mindig előbbre visz. Felrázza az elernyedteket, forradalmat teremt, gondolkozásra készít. Néha nem is magát juttatja diadalra, de hatására születik meg az új, az egészséges, erős és diadalmas.

A ZENEDÉT

MAJD AKKOR FOGJUK VÁROSITANI, HA OLYAN KULTURANÁCSOS LESZ DEBRECZENBEN, AKI MÉG A ZENÉHEZ IS ÉRT VALAMICSKÉT.

Debrecen legelőkelőbb
mulatóhelye az

Erdélyi Borozó

(Hunyady-u. 22. sz. a vasutmentén.)

Egész éjjel meleg konyha.
Női kiszolgálás.
Tulajdonos: **Kálmán Lajos.**

A MAGISTRÁTUS

POMPÁSAN MANIPULÁL A VÁROS VAGYONÁVAL. HOGY MILYEN EZ A MANIPULÁCIÓ, ARRA FÉNYES PÉLDA A CSATORNÁZÁS. LEGUTÓBB KIDERÜLT, HOGY A FRIED ÉS ADORJÁN EGYSÉG-ÁRA ÉPPEŒ ÖTSZÖR DRÁGÁBB A LEGDRÁGÁBB TISZTESSÉGES CSATORNÁZÁSI AJANLATNÁL.

Krónika

Érdekes typus vagyunk mi magyarok! Végső elkeseredésében már erra kell, hogy fakadjon minden önérzetes, becsületes magyar ember: ilyen nemzet, ahol ennyi a hazaáruló, nem érdemel meg sem életet, sem semmit. Szegény kurucok! Kár volt tinéktek véreket hullajtani erre a szennyes, sáros magyar földre. A ti könnyűtökből sár lett. Mindég volt köztünk hazaáruló: nem egy-kettő, hanem egész légió. És ez a mi örök átkunk, nagy bűnünk. Mi történik velünk most? Miért szegény és nyomorult a magyar, ez az elhagyatott nép? Halld meg világ, *Tallián* Béla, a volt földmívelésügyi miniszter nem átalotta a delegációban kijelenteni, hogy a hadsereg egységét és harcképességét a magyar nemzeti szellem megbénítaná. Ha a magyarság érvényesülni akarna a közös hadseregben, ezt épp oly joggal követelhetné az „összmonarchia“ többi népe is. Ezeket mondta *Tallián* Béla, Magyarország volt földmívelésügyi minisztere. Szomorú dolog ez mi reánk. Rettentő színben mutatja a mi állapotunkat. De mi tovább tepsedünk nyugodtan. Bulgáriában, Szerbiában a lámpavason volna 24 óra leforgása alatt a szerb, vagy a bolgár hazaáruló: mi alázatosan meghunyaszkodunk előttük, — mert mi magyarok vagyunk. Csak egy nemzetet szeretnénk látni, aki ezt eltűrné, csak egy országot, ahol ez megtörténhetik! Megértünk a végromlásra. Nincs létjogosultsága olyan nemzetnek, amely eltűri, hogy ilyen Talián Béla féle alakok hitvány, delegációs judáspénzért rugják, pofozzák unos-untalan. Itt már csak a legradikálisabb eszközök segíthetnének, amelyek között a lámpavasnak is nagy szerepet kellene játszani. Példát kéne statuálni az ilyen hazaárulóknak! Ha igaz az, hogy az emberi korrall az elme visszafejlődik, akkor *Tallián* urnál ugyancsak vissza kellett, hogy fejlődjön; hogyha nem aljas, bárenc szándékból mondta el a delegációban elhangzott, hírheft szavait — hanem csak együgyűségéből. De az örülteknek a Lipótmezőn és nem a delegációban a helyők. Másut már rég a bolondokházába csukatnák, vagy bottal verték volna agyon, — minálunk pedig *miniszterré* választottak ilyen embert. És ez a Talián Béla féle miniszterség minden szóbeszédnél hangzatosabban mutatja a szörnyűséges magyar állapotokat. Csak türjük, türjük tovább az ilyen urak garázdálkodását. Nemsokára már nem lesz miből garázdálkodni. Hiszen már is koldusok vagyunk. Az ilyen gyászmagyarok koldusai.

*

A középkori társadalmi berendezkedés, a lovagiasság intézménye találta és fejlesztette ki a legszentebb kincs, a férfi becsület megsértésének reperálására a párbajt — — — Irom ezt egész komolyan. Pedig talán már tul van csépelve ez a téma. És most természetesen a tisztelt olvasó publikum megijed, hogy újból be kell vennie. Nem árt! Legyen akármilyen kezdetleges az én okoskodásom: nekem ez komoly meggyőződés. Olvassa el, aki akarja. A mai modern korban elszertünk dicsekedni vele, hogy a középkori intézmények — nagy részt — szép lassan kimultak, helyet adtak egymásután a modern berendezkedésnek. A párbajon azonban nem tudott kifogni az idők vas foga. Nap-nap után újabb meg újabb afferről hallunk hirt, melyek részint vértelen, részint véres akkordokban végződnek. Ezen, egyáltalában nem a mai korba való középkori szokásról, azok indító okairól köteteket lehet írni s az a legszomorubb, hogy a legtöbb párbaj alapja gyerekes, meg-gondolatlan összeszólalkozás, folytatatása egy csomó jegyzőkönyv, két lyuk a levegőben s rendszerint kibékülés. Miért nem lehetne mindjárt a kibékülésen kezdeni? Miért kell előbb két kardnak összecacsattannia? Miért kell szaporítani az életoperetteket és tragédiákat. Kérdem, eleget tett-e kötelességének, kielégítette-e önérzetét a férfi, mikor gyilkolt,

mikor két lyukat lőtt a levegőbe, mikor egy-két karcolással megreperálta a becsületén ejtett foltot? Nem! Csupán a mi special magyar, sajnós középkori gondolkozású társadalmunk véli, hogy mindez emeli a férfi méltóságot, növeli önérzetét. Az emberi természetet változtatni nem lehet, nem lehet megakadályozni, hogy az emberek össze ne marakodjanak, mert ennek kiküszöböléséhez a teljes kulturáltság lenne szükséges, de hogy a párbaj orgiáit ülje, azt nem lehet nyugodtan nézni. Az egyedüli orvosság ez ellen a büntetőtörvény megszigorítása, mert hogy a becsület megsértőjét a törvény ily csekély pénzbüntetéssel sújtja, egyenesen nevetséges, az pedig, hogy a párbajt vétségnek minősíti és egy pár napi államfogházzal bünteti, az megfélemlítő. — Elavult visszasság ez már: gyökeres javításra szorul. Mindenekelőtt a becsületsértés és a párbaj büntetését kell alaposan megszigorítani, hogy a nagy hős, ki oly kedélyesen gázol embertársa becsületében és nyugodt lelkiismerettel szurja, lövi le embertársát, gondolja meg, mit cselekszik; mert nem enyhe pénzbüntetés, vagy kedélyes államfogház, hanem börtön és szigorított fegyház vár rá. Hátha ezzel az orvossággal lehetne valamit segíteni, hátha ki lehetne irtani az emberi elméből a párbaj gondolatát? (J. T.)

*

Régóta huzódik-halasztódik már a választójog reformjának a kérdése. De csak az Isten a megmondhatója, hogy mikor tetőződik be ez az égetően szükséges reform. A jelenlegi kormányban éppenséggel nem bizhatunk ebben a tekintetben. Avagy ki hiszi el komolyan szép Magyarországon, hogy Khuen-Hédervárynak és Tiszának komoly szándéka a választói jog reformálását keresztül vinni. De tételezzük fel a legjobbat. Higyjük el, hogy a kormány tényleg meg fogja csinálni a választói jogot. No abban aztán igazán nem lesz köszönet. Cseberből vederbe talán eshetünk, egyéb nem történhetik. Sőt ha peszimizták vagyunk, feltételezhetjük, hogy a kormány a maga szája ize szerint fogja reformálni a választói jogot, annyira a saját szája ize szerint, hogy ez biztosan visszaesést fog jelenteni, de haladást semmiesetre. Általános, községenkénti, titkos, egyenlő választói jog — nemzeti szellemben! Mikor fogjuk elérni ennek a szép ideának a megvalósulását. — Egyelőre csak azt szeretnénk, ha már komolyan is szóba kerülhetne ez a szép eszme.

A CSATORNÁZÁS

POMPÁSAN HALAD. CSAK AZT SZERETNÉNK TUDNI, ELFOG-E TARTANI EZ A MÉREGDRÁGA (NEM BETON, HANEM) HOMOKCSATORNA ADDIG, MINT AMEDDIG CSINÁLTÁK?

Esküvő. Ma, vasárnap délután tartja meg az esküvőjét Weisz Leona urleány, Weisz József előnyösen ösmert debreczeni kereskedő leánya Engel Ármin kunhegyesi kereskedővel. A boldog frigyhez a nagyszámu rokonok, ösmertősök és jóakarók jókivánsága csatlakozik.

Előfizetési felhívás. A husvétii könyvpiacra „Csöndes sikátorok során” címmel verses könyvet adunk ki. Két csöndes poéta-lélek dalait tartalmazza a verses könyv, mely finom meritett papíron, csinos és izléses kiállításban március hó végére, Debreczen sz. kir. város könyvnyomdájában jelenik meg. Ára 2 K. Gyűjtőknek minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldányt adunk. A gyűjtőveket és az előfizetési díjakat március 30-ára kérjük beküldeni Nagy Ferenc ref. s. lelkész címére, Hegyközpályi-ba: u. p. Nagyvárad. 1911 február hó. Györék József, Nagy ferencz.

Az ebesszéi ártézi víz a legkedveltebb és legelterjedtebb üdítő, szénsavval telített forrászive Debreczennek.

Az ebesszéi ártézi forrászive *hőforrás*, 22 C⁰ melegen buzog a földből (percenként kb. 72 liter) és orvosi vegyelemzés szerint is valóságos orvosság a gyomorhajónál és húgyvezeték megbetegedésénél. Az ebesszéi ártézi forrásnak valóságos csodahire ment a hajdumegyei nép között, olyan sokan keresik fel gyógyító vizét. Az ebesszéi ártézi kapható mindenütt, tisztán kezelt palackokban. A forráskezelettség legközelebb azt az újítást vezeti be, hogy minden család részére névvel ellátott 2—3—5 literes ballonokban is szállít vizet, ami bizony nagyon áldásos lesz különösen járványos időben. A ballonokra már előjegyzést elfogad a forráskezelőse, Debreczen, Barna-utca 1. szám alatt (Telefon 216. szám.)

NEM JÓ LENNE

A HORTOBÁGYOT HASZNOSITANI, MERT AKKOR A JELENLEGI MAGISTRÁTUS HATALMÁT HASZNOSITANÁ ÉS NEM A HORTOBÁGYOT.

Szerkesztői üzenetek

— Kéziratok nem adatnak vissza —

Asszonyka. Érdeklődéssel olvastuk érdekes levelét, ha nem bizta volna olyan erősen reánk a titkát, — nagyon szeretnénk, ha többen is megismerhetnék bájos levelét. Természetes, eszünk ágában sincs ezt megtenni. (Azért mondjuk, ne hogy megijedjen.) Rátérve a dolog lényegére, régen olvastunk kedvesebb, közvetlenebb, bájosabb levelet, mint az öné — ez a dolog lényege, mert a levelét igazán nem vehetjük más szempontból komolyan. — Ugy olvastuk, mint egy érdekes, kedves kis irodalmi munkát, aki olyan szépen tud írni, annak nincs szüksége a mi tanácsunkra. Legjobb tanácsadó a maga kis fejcskéje, csak hallgasson arra. Mi bizunk abban az okos fejcskében.

Ártézi víz ivó. Nem sikerült még eddig személyes tapasztalatokat szerezni a dologban. Keresse fel a kutat személyesen!

Folyondár. Unalmas, hosszú, érdektelen próza. Tudja, az ilyen mélyebben járó dolgok ilyen nehézkes formában ma már nem érvényesülnek; még könnyebb alakban is nehezen.

Lapunk barátja. Szívességét köszönjük. Figyelemmel fogjuk kísérni a dolgot. Azt hisszük, az érdekessége még csak ezután kerül napvilágra.

Spectátor. Ez alkalommal név nélkül is leközlött cikkét, tekintettel nagylonfosságára!

Nem közölhetők — Március idusán — Alkony — Káprázat — Elmult az ifjuságom — Sirkert a világ — Az ő szobáckája — Kacérkodás a halállal.

Felelős szerkesztők: ERDÉLYI IMRE és SZIGETHY GYULA.

Helyettes szerkesztő: VOITH GYÖRGY.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban

Debreczen, Rössuth-utca 8. szám alatt. ☐ Telefon 505. szám.

Koncz József

csipke és szövet függönyök kifogástalanul tisztítatnak.

Fióközlelek: Battyhányi-utca 2. és Vár-utca 3. szám. (Zenede udvar.)

Főüzlet és gyár:
Arany János-utca 10. sz.

Alapított 1903.

Telefon 701

Aszmann Ferencz

uri divat üzlete
Piacz-u. 27. Telefon 34.

Nagy választékban kaphatók az
uri férfi divat körébe tartozó
mindennemű cikkek, valamint
utazási kellékek.
Világhírű Habig kalapok raktára.
Tisztviselők 6% engedményben
részesülnek.

DEMNER

mütermében
(Szent-Anna-u. 5.)

készült
levelezőlapok

rövid idő alatt nagy szen-
zációt keltettek!

Miért?

mert művészi esek, szépek
és tartósak.

12 darab

csak 3 korona.

Groszmann és Mandel banküzlete

Debreczen, Hunyadi-utca 21.

Alapított: 1895-ben.

Ajánl olcsó kamatu
törlesztéses kölcsö-
nöket földbirtokokra
és házakra a leg-
előnyösebb feltéte-
lek mellett. Drágább
kamatu kölcsönöket
olcsóbbra cserél.

Telefon: 76. szám.

Tisztelettel:
Groszmann és Mandel.

Zongorák, Planinók és Czimbalmok

csakis legjobb minőségben, legolcsóbb
árakban, kedvező fizetési feltételek
mellett beszerezhető

Schmidt S.

zongora és hangszer üzletébe
Debreczen, Piacz-utca 73. szám alatt.

Debreczen legrégebb szolid alap-
járól ismert Részletáruháza

KOHN HERMANN
utóda

Zempliner Arthur

Debreczen, Hatvan-u. 17.

Mindenféle divatcikk és vászon
beszerezhető

Debreczeni Első Vasbetoncső-gyár Piac-utca 83. szám.

Gyárt: drótbetétes beton-csőveket és
idomdarabokat minden méretben :-:

Vasbeton kiöntő aknákat,

tisztító és iszapfogó aknákat, kutgyü-
rüket stb. — Elvállal mindenféle beton
és vasbeton munkákat. — Terazzo és
keramit munkát és javítását a legol-
csóbb árban.

Nagy raktár kavicsos és rostált homokból, — elsőrendű
portland és román cémentből nagyban és kicsinyben.

Budapesti férfiszabó
Debreczen, Sas-u 2.

Angol férfi öltöny
 felöltő v. télikabátot rendelhet
 izléses kivitelben mérték ntán

40-50
 koronáért.

A rendelő közönség szives
 pártfogását kéri
Fettman Sándor.

Elsőrendű fodrásznő
 házakhoz ajánlkozik.
 Fésül a legujabb divat szerint
 Menyasszonyoknak
 legjutányosabb árban :-;

O. Biró Jánosné Árpádtér 46.

Legszebb órák és ékszerek
 legolcsóbban jótállással

Gasparik Ádám
 műórás, ékszerész és látszerésznél,
 Hunyadi-u. 12.

.. Órajavítások jótállással. ..

Szendrő Sándor
 zongora és hangszerkészítő
 Debreczen, Batthyányi-u. 22. szám.

Zongora, gramofon, min-
 dennemű vonós és fuvó-
 hangszerek, czimballmok,
 hangszer alkatrészek és
 hangszer felszerelési cik-
 kek áruháza és ipartelepe.

Zongora és pianinó köl-
 csönző (bérbeadó) intézet

Értesitem a n. é. közönséget, hogy
 Csapó-utca 39. sz. a. levő üzle-
 temben állandóan kész

férfi-, fiu magyar öltöny
 kapható. Kész szolgálattal
Horváth Gábor
 férfi szabó.

Legszebbek : A HIRNEVES
 Legjobbák ; **KOBRÁK**
 Legtartósabak **BÁLI-CIPŐI.**

Kizárólag kapható

Hermann Jenő
KOBRÁK cipő-raktárában
 Piac-utca 42. sz. — Telefon 654.

Hegedük és hegedü-felszerelések, római
 húrok, valamint
gramofonok és gramofon-lemezek
 nagy raktára.

Zongora és hangszer műhely.
 Zongora és cimbalom hangolás.

Telefon szám 629. Alapított 1876-ban.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű
 hölgyközönséget, hogy
Hatvan-u. 36. sz. alatt
női szabó műhelyt
 nyitottam.

Tisztelettel
Kerecsi József.

Haas Fülöp és Fiai
 cs. és kir. udvari szállítók
 cs. és kir. szabadalmazott
szőnyeg- és butorszövet
gyárosok
 Debreczen, Piac-utca 59., Steinfeld-palota.
 Telefon 560. szám.
 Gyárak: Sopron. Ebergassing Hlinszkó.
 2 fő és 27 fióküzlet.

Legjobb és legolcsóbb pon-
 tos órák 2 évi jótállással

Gasparik
 : órás és ékszer :
 üzletében kaphatók
 Debreczen, Hatvan-utca 2. sz.

Órajavítások a legjobban ké-
 szülnek. Inga órák részlet-
 fizetésre is kaphatók.

Ez év január 1-én kezdte meg működését a

Kerületi Bank

mint szövetkezet

Deák Ferencz-utca 26. szám alatt.

Foglalkozik: mindenféle kölcsönök lebonyolításával
 a legolcsóbb kamatláb és legelőnyösebb feltételek
 mellett.

Folyószámla betétet elfogad a legnagyobb kamatozásra.
 Jelzálog kölcsönöket kényelmes visszafizetésre folyósít.
 Új rendszerű életbiztosítás előnyös feltételek mellett:
 heti 1 korona befizetéssel 1000 koronát kaphat mindenki
 15 év múlva. Halál esetén az egész biztosított összeget
 egyszerre megkapja a biztosított hozzátartozói.

Felvilágosítással készséggel szolgál
a Kerületi Bank mint szövetkezet
 igazgatósága.